

'Bir us yarılması'

Ali Teoman, Mart 2011'de aramızdan ayrılmadan önce yayımlanmak üzere yayınevine dosyalar bıraktı ve bunlar, belirli zaman aralıklarıyla okurla buluştu. Teoman'ın yayımlanmasını vasiyet ettiği dosyalardan biri de "Alacakaranlık Günce". 1992 Yaz'ında, Paris'te yazılmış bu kitap, **Ali Teoman**'ın anlatı dünyasının ipuçları denebilecek inceliklerle dolu. "Alacakaranlık Günce", Teoman'ın yazdıkları üzerine araştırma yapmak isteyenler için de vazgeçilmez bir kaynak olacak.

ERAY AK

erayak@cumhuriyet.com.tr

Salâh Birsal, sabah uyanır uyanmaz yüzünü yıkar ve iki bardak su içip kahvaltıdan önce yarım saatliğine de olsa yazı masasının başına oturmuş. Refik Durbaş'ın yazılarını bir araya getirdiği kitabı Şiirin Gizli Tarihi'nden nakille; "O yarım saatte çalışırsam aklımın bütün altınına kâğıdın üzerine dökmüş oluyorum," dermiş Birsal. Kahvaltıdan yarım saat önce kalemine sarılır ve zihninin en dinlenmiş hâliyle bu zaman dilimini değerlendirir. Güne, yazıyı düşünerek başlamanın kendisine iyi geldiğini, hiçbir şeyi düşünmeden yazıya sarılmanın hem yazısına hem kendisine farklı çağrışımlar kattığını da belirtir.

Pek çok yazar için usta Birsal'ın bu tutumu geçerli. Sabah kalkıp ilk iş yazı masasının başına oturmak, ustanın dediği gibi "aklın altınına" toplamakla birlikte kalem tutan elin hafızasını da güçlendirmeye yarar. O yazılanlardan anlamlı bir bütün çıksın ya da çıkmassın, fark etmez; önemli olan günün ilk hamesinin yazıya dair olması...

"AKICI VE KARŞI KONULAMAZ"

Ali Teoman, Mart 2011'de aramızda ayrılırken yayımlanmasını istediği bazı dosyaları da teslim etmişti yayınevine ve bunlar, belirli zaman aralıklarında okurla buluştu. Teoman'ın kitaplaşmasını istediği bir başka dosyası daha geçen günlerde okur karşısına çıktı: Alacakaranlık Günce. Alacakaranlık Günce'den öğreniyoruz ki, **Ali Teoman** da hayatının bir bölümünde Birsal'ın yaşamı boyunca gerçekleştirdiği sabah ritüelinin içinden geçmiş. İşte, Alacakaranlık Günce, Teoman'ın bir anlamda sabah yazılarının dökümü

diye niteleyebileceğimiz farklı bir formla karşımızda. Farklı bir form çünkü bir bütünlük meydana getirmiyor bu günce. Dahası, klasik çerçevesiyle düşündüğümüz zaman "günlük" adı altında okumak bile pek mümkün değil bu yazılanları. Alacakaranlık Günce'yi olsa olsa bir "yazı güncesi" olarak okuyabiliriz. Bu güncenin güzel yanı ise **Ali Teoman**'ın üslubunun ortaya çıkmasına, farklı anlatım olanakları üzerine düşünmesine alan tanıyıp yazarı bugünlere taşımış bir dönemin dökümünü barındırıyor olması. Zaten **Ali Teoman** da bu yazı döneminin, kendisi için ne kadar verimli geçtiğini kitap için yazdığı önsözde belirtiyor.

Ali Teoman 2010 yılından sesleniyor bugüne önsözde. Alacakaranlık Günce için Haziran 2010'da yazdığı önsözde; "Bu günceyi, bundan tam on sekiz yıl önce, 1992 yılı Haziran-Ağustos ayları arasında, Paris'te tuttum," diyor yazar ve bu yazdıklarıyla ne yapmaya çalıştığını, nasıl bir disiplinle bu eyleme giriştiğini şu cümlelerle açıklıyor: "Sabah yataktan kalkınca, birşey yiyip içmeden, yüzümü yıkamadan, doğanın çağrısına bile uymadan, perdeleri çekili odamın alacakaranlık dinginliğinde masamın başına oturup birkaç saat aralıksız yazıyordum. Telefon çalarsa,

yanıt vermiyordum. Kapım vurulursa, açmıyordum. Yalnızca yazıyordum. Kafamda hiçbir tasarımı yoktu. Hiçbir şeyi önceden planlamıyordum. Yalnızca, o anda aklıma gelenleri hızlı hızlı kâğıda döküyordum."

Hedef?

"Kimi kez önceki gece gördüğüm bir düş oluyordu hedefim. Kimi kez kendi geçmişime dair anıları yazıyordum. Kimi kez ise biçim denemeleri yapıyordum. Ama çoğunlukla doğrudan doğruya sözcüklerin beni götürdüğü yere gidiyordum biryerden başlayıp. Bir yün kazağı sökmek gibi birşeydi bu: Akıcı ve karşı konulamaz."

Ali Teoman'ın önsözde söylediklerinden, bu dönemde yaşadığının "bir us yarılması" olduğu söylenebilir rahatlıkla. Yazar bu yarı uyur yarı uyanık yazıya kaçma eylemini "yakaza" hâliyle bir tutuyor. Biz de Alacakaranlık Günce'de bu us yarılmasının, "yakaza" zihninin dökümleri üzerinden giderek **Ali Teoman**'ın anlatı dünyasına doğru güçlü adımlar atıyoruz.

"KAFAMDAKİ CANAVAR..."

Alacakaranlık Günce'nin ortaya çıktığı tarih 1992. **Ali Teoman** edebiyat dünyasına yeni adım atmış genç bir yazar o sıralar. Henüz bir kitabı çıkmış okur

karşısına: Gizli Kalmış Bir İstanbul Masalı. Ancak o da kendi adıyla değil. Edebiyatımızdaki meşhur "Nurten Ay Vakası"nı hatırlayanlar, Gizli Kalmış Bir İstanbul Masalı'nın, ilkin Nurten Ay adıyla yayımlandığını, bu ad altında ödül kazandığını, sonrasında **Ali Teoman**'ın bir anlamda itirafla gerçeklerin ortaya çıktığını da bilir... İşte Alacakaranlık Günce bu bağlamda, **Ali Teoman**'ın kaleminin yolunu bulmasında farklı bir yerde duruyor.

Bu konuya **Ali Teoman** da değiniyor önsözde: Alacakaranlık Günce adını vereceği defterler için "Çok işime yaradı," diyor yazar. "Oradaki yazı uçlarından yola çıkarak birçok öykü kotardım. Ama bence bundan da önemlisi, bu güncedeki yazılardan edindiğim deneyim, yazarlık yolunda bana çok yardımcı oldu, yazıda kendi yolumu bulmamı sağladı. Bu yüzden onları 'yazarlık okulu'mun önemli bir parçası olarak görüyorum."

Ali Teoman'ın kaleme getirdiklerinden yola çıkarak güncenin sayfaları arasında dolaştığımızda, gerçekten de görüyoruz ki bunlar yazar için temrinler niteliğinde. Özellikle de anlatım olanakları açısından besleyici ve zihin açıcılar. Kalembaşı yaptığı hiçbir gün aynı doğrultuda ilerlemiyor **Ali Teoman**. Her gün yeni bir anlatım olanağının peşine takılıyor. Kimi kez diyaloga yaslanan bir anlatım, kimi kez betimleme, hikâyelemeye, kimi kez de şiirin hâkim olduğu bir yazı dünyası karşılıyor bizi Alacakaranlık Günce'de Anlatım teknikleri gün gün değişiyor. Arayışı bitmiyor. Bunlar aynı zamanda yazarın öykü ve romanlarında gördüğümüz; biçim ve biçimiyle öne çıkan anlatım tekniklerinin de ortaya çıkışına götürüyor okuru. Arayışında yeni biçimler üzerine düşündüğünü görüyoruz **Ali Teoman**'ın.

Alacakaranlık Günce'nin dikkat çeken yanı da bu zaten...

Her sayfasında yazarlığın ciddi bir mesai gerektirdiğini, bu mesainin ne kadar yorucu olabileceğini, özgün bir ses bulabilmek adına kaç sayfanın çöpe atılabileceğini ve çöp yığınının bir sayfa kurtarabilmek için ne kadar derinlere inilebileceğinin göstergelerini veriyor **Kitap**.

Ali Teoman kitabın bir yerinde, "Kafamdaki canavarları nasıl kâğıda dökemediğimi bilmiyorum," diyor. Alacakaranlık Günce, işte bu hayal gücü canavarının çalışmasını disiplin altına almak için yazılmış bir anlamda. Berberinde; **Ali Teoman** üzerine çalışma yapacaklar için de vazgeçilmez bir kaynak olacak bu **Kitap** çünkü yazarın düşsel yazı evrenine dair önemli ipuçları barındırıyor. ■